

MITÄ UUTISET KERTO VAT?

Tavoitteet:

- Tehdä näkyviksi yhteiskunnallisia normeja ja valta-asetelmia
- Pohtia yhdenvertaisuuden toteutumista yhteiskunnassa
- Kehittää kriittistä medialukutaitoa

Kesto: 30–40 min

Ryhmäkoko: Työskennellään 3–5 oppilaan pienryhmissä. Sopii 12–30 oppilaan luokille.

Tarvikkeet: Pari etukäteen valittua esimerkkiuutista, yksi sanomalehti jokaiselle pienryhmälle, paperia ja kyniä

Tehtävän kulku:

Varaa mukaan sanomalehtiä (kotoa tai esimerkiksi opettajainhuoneesta). Lehtiä tarvitaan yksi per 3–5 oppilaan pienryhmä.

Aloita kertomalla, että Helsingin Sanomilla on kampanja, jossa lehti sitoutuu edistämään tasa-arvoa nostamalla naisten osuutta jutuissaan: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005594582.html>. Helsingin Sanomien laskuri näyttää reaaliajassa, kuinka suuri osuus edellisen 24 tunnin aikana julkaistuissa jutuissa mainituista henkilöistä on ollut naisia: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005654028.html>. Huomaa, että laskurin näkevät vain HS:n tilaajat. Jos et ole tilaaja, pyydä etukäteen kuvakaappausta laskurisivusta osoitteesta taksvarkki@taksvarkki.fi.

Tutkikaa yhdessä laskurin tämän hetkistä tilannetta ja keskustelkaa yhdessä, miksi lehdellä on tällainen tasa-arvoa edistävä kampanja, mihin sillä pyritään ja mitä se voi muuttaa. Miksi kampanja tarvitaan? Mikä ongelma on siinä, että uutisissa esitellään pääosin vain tietynlaisia ihmisiä?

Tarkastelkaa sitten pienryhmissä ajankohtaisia uutisjuttuja sanomalehdistä. Jaa oppilaat 3–5 hengen pienryhmiin ja anna jokaiselle pienryhmälle yksi sanomalehti (esim. Helsingin Sanomat).

1. Pyydä ryhmiä pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

- Ketkä ovat edustettuina sanomalehden kuvissa? Keitä ei kuvissa näy?
- Miltä asiantuntijat näyttävät?
- Mitä ihmisryhmiä koskettavat kysymykset nousevat uutisissa esiin ajankohtaisina ja tärkeinä kysymyksinä?
- Mitä merkitystä uutiskuvilla ja otsikolla on yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kannalta?

Kysymykset löytyvät tehtävän liitteenä, ja ne kannattaa heijastaa taululle tai jakaa tulostettuina ryhmille.

2. Jokainen ryhmä valitsee tämän jälkeen lehdestä yhden ajatuksia herättävän uutisen yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon tai syrjintään liittyen ja valmistautuu esittelemään sen muulle ryhmälle.

Kun on valmista, pienryhmät esittelevät pohdintansa ja valitsemansa uutisen. Uutisen voi heijastaa dokumenttikameralla koko ryhmän nähtäväksi. Keskustelkaa kunkin ryhmän esityksen jälkeen valitun uutisen herättämistä ajatuksista.

Keskustelkaa lopuksi yhdessä:

- Mitä ajatuksia harjoitus herätti?
- Millaisten henkilöiden tai ryhmien ääni kuuluu sanomalehdissä?
- Millä tavalla vähemmistöt esitetään?
- Mistä johtuu, että jotkut ihmisryhmät esiintyvät sanomalehdessä useammin kuin toiset? Onko siitä haittaa? Kenelle? Miksi? Keiden ääntä yhteiskunnassa kuullaan useammin kuin toisten?
- Millaista valtaa medialla on?
- Mitä valintoja media tekee nostaessaan esille tietynlaisia ryhmiä ja henkilöitä?
- Mieti hetki omaa elämääsi. Miten epätasa-arvo näkyy esimerkiksi koulussa, harrastusryhmässä tai lähiympäristössäsi?
- Miten voit itse toimia tasa-arvon edistämiseksi omassa elämässäsi?

Vaihtoehtoinen lopetus:

Keskustelun jälkeen voitte vielä ideoida yhdessä, miltä valitsemanne uutiset tai uutisotsikot näyttäisivät, jos niissä kuvattaisiin tasapuolisemmin kaikkien ihmisten elämää ja aiheita vähemmistö- tai enemmistöasemaan katsomatta. Pohtikaa yhdessä, minkälaisia kuvia, kertomuksia ja asiantuntijoita silloin käytettäisiin.